

СВІТОВА ФІНАНСОВА АРХІТЕКТУРА: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ

Шуба О.А., к. г. н., доцент

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті розглядаються поняття «фінансова система», «фінансова криза», «світова фінансова архітектура», здійснюється аналіз різних підходів до визначення терміну «світова фінансова архітектура». Розглядаються основні напрямки реформування світової фінансової архітектури.

Ключові слова: фінансова система, фінансова криза, світова фінансова архітектура.

Дослідження проблеми реформування глобальної фінансової архітектури зумовлено новітніми процесами як у світовому господарстві в цілому, так і у його фінансовому секторі. Посилення нерівномірності та диспропорційності розвитку міжнародних фінансово-інвестиційних відносин зумовлюють необхідність реформування існуючої світової фінансової архітектури.

Різні аспекти функціонування світової фінансової архітектури розкриті у роботах сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, у роботах Авдокушина Є.Ф., Богомолова О.Т. дається визначення фінансової системи та розглядається її еволюція. Віднійчук-Вірван Л.А., Рогач О.І., Башнянин Г.І. більш детально розглядають складові фінансової системи. Дж. Сорос в своїх роботах приділяє увагу діяльності міжнародних фінансових інститутів у складі світової фінансової архітектури. Наукові праці Луцишин З.О. безпосередньо присвячені питанням реформування існуючої світової фінансової архітектури.

Разом з тим, не дивлячись на велику кількість робіт, присвячених дослідженню світової фінансової архітектури, вагомість зазначеної проблеми, необхідність її вирішення та актуальність зумовили вибір теми статті та окреслили коло питань, які в ній розглядаються.

Метою статті є узагальнення існуючих підходів до визначення поняття фінансової архітектури та з'ясування основних напрямів її реформування. Комплексний підхід до реалізації поставленої мети окреслив коло завдань:

- дослідити існуючі підходи до визначення понять «світова фінансова система» та «світова фінансова архітектура»;
- виділити основні компоненти та принципи світової фінансової архітектури;
- розглянути економічну глобалізацію в якості еволюційного підґрунтя зміни світової фінансової архітектури;
- узагальнити існуючі пропозиції та виділити основні напрямки реформи світової фінансової архітектури.

Для розуміння сутності поняття «світова фінансова архітектура» розглянемо поняття «фінансова система». Спочатку звернемося до поняття системи взагалі. Термін «система» походить від грецького, що в перекладі означає ціле, складене з частин сполучення. Таким чином, можна сказати, що система – це сукупність елементів, що знаходяться у відношеннях і взаємозв'язку один з одним і створюють певну єдність, цілісність.

В науковій літературі досі немає єдиної думки щодо визначення фінансової системи. Вона розглядається в залежності від теоретичного погляду на такі категорії як «фінанси», «фінансові ресурси», «фінансові відносини» тощо. Так, російські вчені Авдокушин Є.Ф., Богомолов О.Т.

визначають фінансову систему як сукупність різних сфер фінансових відносин, в процесі яких створюються і використовуються фонди грошових коштів. У відповідності до цього визначення фінансова система будується за блоками фінансових відносин: централізованих і децентралізованих [1].

Сайру Р. не застосовує поняття «фінансова система», а використовує термін «ланки фінансів», необхідність відокремлення яких зумовлена відмінністю в формах, методах та мети їх створення [8].

Серед вітчизняних науковців поширене тлумачення поняття «фінансова система» як сукупність взаємозв'язаних елементів, що мають однорідні ознаки [3]. Вітчизняні науковці та практики також визначають фінансову систему, виходячи з її ролі в суспільному відтворенні. Наприклад, Філіпенко А.С. називає фінансовою системою сукупність відокремлених певних складових фінансів, які мають свої характерні ознаки й особливості і відображають специфічні форми та методи розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту [9]. Рогач О.І. вважає, що фінансова система держави – це різноманітні види фондів, сконцентрованих у її розпорядженні, а також в господарських суб'єктів й інших фінансових інститутів з метою використання економічного і соціального розвитку [7]. Башнянин Г.І. у складі фінансової системи виділяє: фінанси домогосподарств, фінанси підприємств, державні фінанси [2].

У найбільш загальному вигляді можна використати наступне визначення фінансової системи – це сукупність урегульованих фінансово-правовими нормами окремих ланок фінансових відносин і фінансових установ, за допомогою яких держава формує, розподіляє і використовує централізовані й децентралізовані грошові фонди [5].

Виходячи з цього, можна говорити про світову фінансову систему у вузькому розумінні – як про сукупність світових фінансових установ. У широкому ж розумінні світову фінансову систему слід розглядати як сукупність фінансових систем окремих національних економік, в межах якої кожна держава виробляє і реалізує фінансову політику за допомогою власного фінансового механізму.

На сьогодні такі категорії як «світовий фінансовий простір», «світова фінансова площа» чи «світове фінансове середовище» можна вважати синонімами. Винятком може бути термін «світовий фінансовий сектор» чи «світова фінансова сфера», оскільки мова йде як про один із секторів світового господарства.

Тому на сьогодні, щодо фінансового середовища/простору ми можемо вести мову про його архітектуру як принцип побудови, організації його функціонування. Зараз відчуваються деякі методологічні труднощі входження категорії «фінансова архітектура» у вітчизняну економічну науку, незважаючи на її широке використання в міжнародних економічних та політичних колах.

Вперше термін «фінансова архітектура» був озвучений у виступі президента США Б. Клінтона в Нью-Йоркській раді з зовнішніх зв'язків у вересні 1998 р. [12]. Г. Браун, колишній міністр фінансів Великобританії, першим запропонував принципи її формування. «Тепер ми, – сказав він, – вступили в еру взаємозалежних і рухливих ринків капіталу. Окремі економіки вже не можуть бути осторонь від масивних стрімких і іноді дестабілізуючих глобальних фінансових потоків. Природно, ми повинні дати відповідь новому виклику, нам потрібна нова фінансова архітектура і реформа як на національному, так і на глобальному рівнях ... Нова фінансова архітектура, пропонована нами, це кодекси поведінки, новий глобальний регулятор і міжнародний меморандум порозуміння, що чітко визначає відповідальність за попередження і врегулювання криз» [11].

До цього всі науковці обмежувалися терміном «світова фінансова система». Зараз термін «світова фінансова архітектура» звучить і в офіційних документах і матеріалах МВФ. При цьому до цього часу немає згоди щодо того, що під цим терміном мається на увазі.

Під світовою фінансовою архітектурою, як правило, розуміють самі міжнародні фінансові інституції і методи, пов'язані з регулюванням і запобіганням боргових криз. Так, у своїй роботі «Нова глобальна фінансова архітектура» Дж. Сорос пише, що «кажучи про міжнародну фінансову архітектуру, ми в першу чергу маємо на увазі роль міжнародних фінансових інститутів, особливо МВФ» [10].

Узагальнюючі існуючі поняття категорії «фінансова архітектура», можна приєднатись до наступного визначення, згідно якого «...фінансова архітектура – це сукупність окремих найбільш інтегрованих сфер і ланок національних фінансових систем, функціональних форм організації валютних відносин та світових фінансових організацій, що забезпечує наднаціональне

регулювання з метою підвищення стійкості світових фінансових ринків, ринків національних валют на основі принципів і механізмів ринкового і позаринкового розподілу і перерозподілу світових фінансових ресурсів і капіталу» [6].

У складі світової фінансової архітектури доцільно виділити три основні компоненти:

1) національна: функціонування національної фінансової системи. Фінансова глобалізація різноспрямовано впливає на рівень стабільності національних фінансових систем, що проявляється, з одного боку, у зростанні обсягів транскордонних фінансових трансакцій, появі нових фінансових інститутів, з іншого, – у зміні динаміки і механізмів розгортання фінансових криз, активізації використання позикових коштів фінансовими інститутами та прийняття більшого ризику;

2) міжнародна: діяльність держави з використанням механізмів валютної політики. В сучасних умовах підвищується роль держави в регулюванні фінансової системи, що виражається у виконанні наступних функцій:

- контроль над транскордонним рухом національного капіталу;
- антикризове управління, в тому числі через входження держави у капітал системоутворюючих фінансових інститутів;

3) глобальна (наднаціональна): вироблення нового механізму управління міжнародним співтовариством як єдиним цілим, не обмежуючи суверенітет держав, через систему міжнародних фінансових інститутів.

Ефективність функціонування світової фінансової архітектури залежить від того, наскільки збалансовані і гармонійно взаємопов'язані її компоненти.

Принципи світової фінансової архітектури (їх чотири) були розроблені робочими групами під егідою Групи-22 і прийняті міністрами фінансів на самміті Великої сімки в червні 1999 р. в Кельні:

1. Необхідність зниження інформаційної асиметрії та підвищення прозорості на світовому фінансовому ринку. Пріоритетність цього принципу зумовлена тим, що рух грошових потоків на фінансовому ринку визначається рухом інформації.

2. Застосування в країнах, що розвиваються, більш суворих регулятивних норм і методів. Цей принцип стосується, головним чином, превентивних заходів, спрямованих на захист національних фінансових ринків від короткострокових рухів спекулятивного капіталу, приплив і відтік якого здатний підірвати стабільність ринку і привести до кризи.

3. Використання кодексів поведінки і стандартів регулювання для поліпшення взаємодії між країнами, а також між інвесторами та фінансовими посередниками, що діють по всьому світі. Специфічність даного принципу полягає в тому, що він представляє собою реакцію систем регулювання фінансових ринків у різних країнах на процес фінансової глобалізації та його наслідки.

4. Попередження фінансових криз і боротьба з ними [13].

Еволюційним підґрунтям зміни світової фінансової архітектури є економічна глобалізація. Глобалізація охоплює перш за все фінансову сферу, яка випереджає всі сфери реальної економіки, а поширення інформаційних технологій перетворило світовий фондовий та валютний ринки на єдиний глобальний фінансовий простір. Глобалізація поступово привела до того, що конструкція існуючої фінансової архітектури застаріла, а декілька міжнародних фінансових криз 1990-х, 2000-х, та поточна криза викрили крихкість існуючого глобального фінансового ринку. Зараз у фінансовому секторі спостерігається системність на межі розриву, а її самодостатність та спекулятивність, фіктивний характер, стан відірваності від реальної економіки і неможливість поєднання при цьому ефективної функціональної діяльності міжнародних фінансових інституцій доводить про необхідність пошуку шляхів повернення її власне до системності – пошуку принципових механізмів структурованої організації.

Про необхідність реформування світової фінансової архітектури почали говорити давно – дебати йдуть вже з 1990-х рр., написані сотні книг, в тому числі в Україні. Раніше реформа світової фінансової архітектури мала на увазі її лібералізацію при посиленні регулювання на ринках, що розвиваються, з тим, щоб скоротити втрати західного бізнесу від частих фінансових криз. Тепер же обговорюється націоналізація і посилення ролі держави в центрі світової ліберальної економіки – Сполучених Штатах. Більшість дискусій було щодо ролі МВФ та інститутів Світового банку на ринках, що розвиваються. Зараз проблеми вже усвідомлені аналітиками, урядами і центральними банками як набагато більш фундаментальні, і головне – це проблеми розвинених країн і ринків.

У минулі роки нічого радикального в цій сфері не відбувалося. Лише світова фінансова криза, що розпочалася в США, і загальна світова рецесія в 2008-2009 рр. зрушили питання з стадії обговорення необхідності реформування до розробки заходів та напрямів реформування.

Світова фінансова система ліберальна за своєю природою і буде прагнути – після подолання наслідків кризи – до розширення можливостей вільного переміщення капіталів. Процес формування фінансової архітектури надзвичайно складний і суперечливий через конфлікти інтересів, які виникають між усіма учасниками. "Велика двадцятка" (G20) обговорює проекти реформи світової фінансової архітектури переважно відносно глобальної оцінки ризиків та моніторингу фінансових інститутів. З багатьох питань країни-учасниці дотримуються кардинально відмінних підходів, тому нова архітектура буде результатом тривалої конкуренції багатьох варіантів. Пропозиції поки носять компромісний характер і певною мірою враховують інтереси Німеччини, Франції і великих країн, що розвиваються.

Світ після кризи буде схожий на його передкризову версію, але, ймовірно, в кожній країні неминуче зросте роль національних регуляторів, ризикові фонди обмежать вимогами і звітністю, знизиться кількість офшорів.

Багато аналітиків переконані в тому, що головна причина сучасної кризи полягає у руйнуванні зв'язку між тими, хто оцінює благонадійність позичальника, та тими, хто несе збитки у випадку дефолту, тобто, в так званій сек'юритизації.

Під «сек'юритизацією» мається на увазі практика списання кредитів (разом з ризиками) з балансу банків негайно після видачі кредитів. Збуваючи кредити в «сек'юритизованих» пакетах, банки отримували нові готівкові кошти, що дозволяло практично миттєво надавати нові кредити – виключно для того, щоб їх також «сек'юритизувати» і збути, і так далі. Таким чином «структурована сек'юритизація» розглядалася як універсальна схема для зменшення ризику, прискорення фінансового обороту і швидкого отримання прибутку.

Узагальнюючі існуючі пропозиції щодо реформи світової фінансової архітектури, можна виділити два її основні напрямки:

1. Глобальна реформа банківського сектору («Базель-3»). Базельський комітет з банківського нагляду 12 вересня 2010 р. схвалив глобальну реформу світового банківського сектору. Вона отримала назву «Базель-3». Її мета – підвищити фінансову стійкість світової банківської (і фінансової в цілому) системи, перш за все, за рахунок збільшення банківських ліквідних резервів та поліпшення їх якості. Суть цієї реформи, що представляє собою нові стандарти банківського регулювання, зводиться до значного посилення правил ведення банківської діяльності. Зокрема, значно підвищуються вимоги до рівня ліквідності і достатності капіталу кредитних організацій. Особливо це стосується ризикованих активів. Згідно з новими вимогами «Базель-3», частка капіталу, яку повинні виділяти в запас банки, збільшується з нинішніх 8% до 10,5% від сукупного капіталу. Норма резервування під можливі збитки залишається без змін – на рівні 8% від зважених за ризиком активів. Однак банки будуть зобов'язані створювати додаткові резерви у розмірі 2,5% від зважених за ризиком активів. Вимоги за коефіцієнтом капіталу для кредитних організацій 1-го рівня (системоутворюючих банків, що кредитують інших) будуть підвищені до 6% з нинішніх 4%. Обсяг так званого якісного капіталу банків тепер повинен становити 7% від сукупних ризикованих активів у порівнянні з існуючими 2%. Введення нових норм до структури активів і капіталу банків почнеться з січня 2013 р. і повністю завершиться до січня 2015 р., по структурі резервів – до 1 січня 2019 р. [4].

Таким чином, головною ідеєю «Базеля-3» є збільшення наявного у банків вільного капіталу для покриття своїх фінансових втрат. Тим самим збільшується ступінь здатності банків протистояти фінансовим кризам. Базельський комітет також вирішив, що банки, які не зможуть ввести дані норми в узгоджені терміни, будуть поставлені в умови, коли вони будуть змушені скорочувати виплати дивідендів за своїми акціями, а також знижувати розміри виплачуваних своїм співробітникам преміальних. Реалізація «Базеля-3» означає для багатьох банків необхідність залучення нових ліквідних коштів, в першу чергу за рахунок емісії акцій.

2. Поліпшення регулювання фінансових ринків і інвестиційних інститутів, яке включає:

- у площині нормативно-адміністративного регулювання посилення адміністративного контролю з боку МВФ, Світового банку (чи створеної на їх основі єдиної всесвітньої економічної інституції) за валютними, кредитними та інвестиційними потоками, доповнення його чітким

удосконаленням внутрішніх та розробкою нових, загальносвітових, закріплених законодавчо норм. Це дозволить підвищити стійкість світового фінансового середовища, а відтак і світової фінансової архітектури, ефективність нових зовнішніх запозичень та міжнародних кредитів, а також підвищить рівень боргової безпеки світового господарства;

- зміцнення фінансової системи і реформування місцевих фінансових інститутів шляхом вироблення і розповсюдження міжнародних принципів і стандартів регулювання і нагляду за банківською системою, фондовим ринком і різними фінансовими інститутами. Зміцнення фінансової інфраструктури через ухвалення більш універсальних стандартів аудиту, бухгалтерського обліку, процедур банкрутства, платіжних систем;

- визначення шляхів зміцнення пруденціального нагляду як в країнах, що розвиваються, так і в розвинутих країнах;

- створення механізмів ринкового регулювання ринку деривативів і інвестиційної діяльності з активним використанням позикових ресурсів (ефект leverage);

- стимулювання введення міжнародних стандартів діяльності в офшорних фінансових центрах.

При реформуванні глобальної фінансової архітектури необхідно також визначити умови застосування принципу справедливого розподілу ризиків між приватними й офіційними кредиторами, а також між різними групами приватних кредиторів. Основні зусилля повинні бути спрямовані на регулювання ліквідності, стабілізацію поведінки інвесторів завдяки більш конкретній оцінці ними суверенного ризику, вдосконалення врегулювання фінансових ринків у розвинених країнах; створення фінансової системи, яка б використовувала всі переваги глобальних ринків і мобільності капіталу при мінімальному ризику руйнування та ефективний захист найбільш вразливих соціальних груп населення. Важливим елементом реформи глобальної фінансової архітектури є також механізм оперативного кризового реагування та система запобігання фінансовим кризам.

Фактично реформа світової фінансової архітектури не означає створення нової грошової та фінансової системи, вона націлена на інституційну трансформацію існуючої. Експерти вважають, що майбутня світова фінансова архітектура буде побудована на самостійних і незалежних один від одного національних фінансових системах.

У рамках реформи світової фінансової архітектури також обговорюється питання про створення регіональних резервних валют, які повинні замінити долар США у якості основної міжнародної резервної валюти. В даний час найбільш вірогідним варіантом формування світової резервної валюти є система, заснована на Спеціальних правах запозичення МВФ (Special Drawing Rights - SDR / СПЗ).

Інші пропозиції введення регіональних валют поки залишаються проектами з відносно невисокою ймовірністю їх реалізації в найближчій перспективі. Склад потенційних консорціумів, що планують емісію регіональної валюти, часто змінюється, різні країни беруть участь в декількох таких консорціумах. Найбільш відомі проекти введення регіональних валют наступні:

1. Проект введення єдиної валюти п'яти арабських країн Перської затоки (Саудівська Аравія, Кувейт, Об'єднані Арабські Емірати, Катар і Бахрейн), що з 2010 р. готувалися перейти на динар Затоки. Ці країни в 2001 р. домовилися, що курс їх єдиної валюти буде прив'язаний до американського долара. Серед конкретних домовленостей – утримання розміру державного боргу в розмірі до 60% від ВВП. Найскладнішим було обговорення питання про бюджетний дефіцит, у результаті чого він був встановлений за аналогією з ЄС на рівні 3%.

2. Крім цього, з 2002 р. за ініціативою тодішнього прем'єр-міністра і міністра фінансів Малайзії Махатхіра Мохаммада проводиться в життя проект «Золотий динар». У рамках цього малайзійського проекту, відразу підтриманого Лівією, Іраном, Суданом, і Брунеєм, передбачалося, що нова національна або міждержавна грошова одиниця повинна мати обов'язкове золоте наповнення, бути прив'язана не тільки до долара США, але і до різноманітної корзини світових валют, що включає євро, ієну, юань, скандинавські валюти. З перших днів свого існування міжнародний проект з повернення до золотого динару мав не тільки економічний, але і політичний аспект. Повернення до золотого динару було тісно пов'язане деякими релігійними діями з відродженням халіфату. Заснована в 2000 р. в рамках реалізації проекту компанія E-dinar представляє собою банківську електронну платіжну систему (аналог E-gold, Gold Money, e-Bullion, та ін), доступну через Інтернет, що надає можливість конвертувати свої кошти в золото і про-

водити розрахунки в золотих динарах, а потім, при необхідності, знову конвертувати кошти у валюту будь-якої країни світу. Один золотий динар вміщає 4,25 грама чистого золота (24 карата). Користувачі системи безкоштовно відкривають рахунки. Комісія за транзакцію не повинна перевищувати 50 центів, а якщо сума операції менш 50 дол. США, то комісія розраховується, виходячи з 1% від обороту.

Після 2002 р. до «Золотого динару» приєдналися Індонезія, ОАЕ, Ємен, Бангладеш, Мавританія і Мальдіви. В цих країн така валюта вводиться поступово і для внутрішнього обігу (її курс відповідає офіційному курсу національних валют). Поступово – щоб уникнути різких змін у національному грошовому балансі.

3. Проект введення єдиної валюти країн Південно-Східної Азії - азіо. У травні 2008 р. Китай, Японія, Південна Корея і ще 10 азіатських держав домовилися про створення резервного банку, альтернативного МВФ, що виконує подібні функції. У такій конфігурації ініціаторів проект введення єдиної азіатської валюти стає значно більш імовірним, однак для його реалізації буде потрібно чимало часу.

4. Проект введення єдиної валюти країн Латинської Америки. Країни Латинської Америки, що входять в об'єднання АЛБА, з 2010 р. планували використовувати єдину систему взаєморозрахунків – сукре, яка прийде на зміну долару США. До складу блоку АЛБА входять дев'ять країн: Болівія, Венесуела, Куба, Еквадор, Нікарагуа, Гондурас, Домініка, Антигуа і Барбуда, а також Сент-Вінсент і Гренадіни. Назва валюти «сукре» вибрано на честь активного бійця за незалежність південноамериканських країн від Іспанії Хосе Антоніо Сукре. Крім того, сукре – це абревіатура Єдиної системи регіональної компенсації.

Крім цього, на американському континенті є більш імовірний, з точки зору реалізації, проект, що значно нагадує проект створення регіональної валюти. З 2010 р. США, Канада і Мексика планували перейти на єдину валюту для взаєморозрахунків – амеро, яка повинна об'єднати американський долар, канадський долар і мексиканське песо. Однак амеро навряд чи можливо називати регіональною валютою – це розрахункова одиниця для торгівлі між трьома країнами, вона не замінить національних валют.

5. Проект введення єдиної африканської валюти. У 2003 р. Асоціація центральних банків 53 країн Африки оголосила про намір ввести до 2028 р. єдину для всього африканського континенту валюту. Спочатку нова грошова одиниця, що отримає назву еко або афро, буде введена в Нігерії, Гані, Гвінеї, Гамбії та Сьєрра-Леоне. Через чотири роки до цих країн планують приєднатися інші держави, які користуються африканським франком – грошима, що залишилися в спадок від колишньої метрополії Франції. Рівень економічного розвитку в цих країнах зовсім різний, взяти хоча б ПАР і Зімбабве. Крім того, незважаючи на підписаний у нігерійській столиці договір, багато країн мають намір вступити в менш масштабні фінансові спілки – наприклад, Західноафриканський економічний і валютний союз та Центральноафриканське валютно-економічне співтовариство. Деякі держави хочуть використовувати в якості регіональної валюти ранд ПАР, а Кабо-Верде прагне до єврозони.

Скоріш за все, до 2020 р. сформується клуб резервних валют в наступному складі: долар США, євро, ієна, фунт стерлінгів, швейцарський франк, канадський долар, австралійський долар, корейська вона, бразильський реал, російський рубль, китайський юань – усього 11 валют.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, в найближчий час можна очікувати на значні зміни в світовій фінансовій архітектурі, які вирішать сучасні проблеми фінансової архітектурі світової економіки, серед яких найгострішими є наступні:

- 1) існуючий клас міжнародних інвесторів, одночасно діючих на декількох ринках і здатних дестабілізувати фінансову ситуацію в країнах, де здійснюють інвестиції;
- 2) невідповідність між високим рівнем розвитку міжнародного фінансового ринку і відсутністю належної інституційної структури його регулювання;

3) стійка повторюваність фінансових і валютних криз в останні роки, підвищення їх глибини і інтенсивності;

4) збільшення чисельності офшорних фінансових центрів, що знижують ефективність державного регулювання фінансових ринків країн, особливо тих, що розвиваються;

5) обмежені можливості міжнародних інститутів в наданні фінансової підтримки країнам. Нездатність міжнародних організацій протистояти кризам, що повторюються, і обмежувати сферу їх розповсюдження;

6) поглиблення конфліктів інтересів (*moral hazard*), що виникають в результаті втілення програм фінансування МВФ і інших міжнародних інститутів, і негативно впливають на поведінку приватних інвесторів і позичальників в ході фінансових криз.

7) збільшення кількості інвестиційних інститутів, фінансових інструментів і об'єму операцій на фінансових ринках, особливо на ринку боргових зобов'язань, що ускладнює взаємодію інвесторів в ході подолання криз.

Це дає можливість зробити висновок про доцільність та необхідність у сучасних умовах розпочати реформаційно-трансформаційні перетворення, які призведуть до зміни парадигми світової фінансової архітектури.

Література:

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения / Е.Ф. Авдокушин. – М.: Экономист, 2004. – 366 с.
2. Башнянин Г.І. та інші. Політична економія: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Г.І. Башнянин. – К.: Ніка-Центр Ельга, 2000. – 527 с.
3. Віднійчук-Вірван Л.А. Міжнародний банківський бізнес: базові категорії, поняття, терміни: Навчальний словник-довідник. / Л.А. Віднійчук-Вірван. – Львів: «Магнолія плюс». – 2005. – 311 с.
4. Задерей Н. Капитальные реформы Базеля / Н. Задерей // - Экономика и финансы. – 2010. – № 45 (282). – С. 28 –31.
5. Карпінський Б.А. Фінанси: термінологічний словник / Б.А. Карпінський, Т.Б. Шири. – К.: Видавничий дім «Професіонал», 2007. – 608 с.
6. Луцишин З.О. Формування новітньої архітектури світопорядку (на прикладі світової валютно-фінансової системи) // Матеріали міжнародної конференції «Університет – міжнародні відносини – ЮНЕСКО». – Тези виступу (5-6 грудня 2002 р.). - Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – 2002. – Випуск 37 (Ч. I). – С. 35-37.
7. Основи міжнародних фінансів: Підручник / За ред. О.І. Рогача – К.: ВЦ «Київський університет», 2009. – 643 с.
8. Сайру Р. Почему необходимо расширить права голоса развивающихся стран / Р. Сайру // Финансы & развитие. – 2004. – № 9 – С. 32-39.
9. Світова економіка: Підручник / [Філіпенко А.С., Будкін В.С., Рогач О.І. та ін.] – К.: Либідь, 2007. – 640 с.
10. Сорос Дж. Новая глобальная финансовая архитектура / Дж. Сорос // Вопросы экономики. – 2000. – № 12. – С.56-84.
11. Brown G. A New Global Financial Architecture // The Wall Street Journal Europe, 1998.
12. Myers S. Financial Architecture // European Financial Management, 1999. - № 5. - P. 133.
13. Доклад по вопросам глобальной финансовой стабильности, ноябрь 2010 года / – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/efsr/2011/01/pdf/sumr.pdf>

Аннотація

МИРОВАЯ ФИНАНСОВАЯ АРХИТЕКТУРА:
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ

Шуба Е.А., к. г. н., доцент

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

В статье рассматриваются понятия «финансовая система», «финансовый кризис», «мировая финансовая архитектура», проводится анализ различных подходов к определению термина «мировая финансовая архитектура». Рассматриваются основные направления реформирования мировой финансовой архитектуры.

Ключевые слова: финансовая система, финансовый кризис, мировая финансовая архитектура.

Summary

WORLD FINANCIAL ARCHITECTURE: THE BASIC DIRECTIONS OF REFORMATION

Shuba E.A., PhD (Geography), associate professor

V.N. Karazin Kharkiv National University

The notions of "financial system", "financial crisis", "world financial architecture" are considered in the article, the analysis of the different approaches to the determination of the term "world financial architecture" is made. Basic directions of reformation of world financial architecture are considered.

Key words: financial system, financial crisis, world financial architecture.

Надійшла до редколегії 22.03. 2011 р.